

## Nr 11.

Ankom till riksdagens kansli den 25 april 1919 kl. 1/24 e. m.

*Första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande, nr 11, i anledning av väckt motion om vidtagande av åtgärder för nyttigt och fruktbringande samarbete mellan präster och lekmän m. m.*

I en inom första kammaren väckt och till första kammarens första tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 17, har herr *Boberg* hemställt, att riksdagen behagade besluta i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte dels genom för kristligt intresse kända personer låta utreda i motionen berörda frågor, dels även vidtaga skyndsamma åtgärder för förverkligande av i motionen uttalade önskemål. *Motionen.*

I avseende å motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet har i vederbörlig ordning inhämtat yttranden över motionen från ärkebiskopen samt biskoparne över Lunds stift och Härnösands stift ävensom berett tillfälle för Allmänna svenska prästföreningens centralstyrelse, Stockholms evangeliska predikantförbund och frikyrkliga samarbetskommittén att till utskottet inkomma med yttranden över motionen, och äro nämnda yttranden såsom bilagor fogade vid utskottets utlåtande. Därjämte har till utskottet överlämnats ett av svenska kyrkans diakonistyrelse avgivet yttrande i ämnet, vilket yttrande jämväl är fogat såsom bilaga vid utskottets utlåtande.

Det ligger enligt utskottets mening intet tvivel, att om det av motionären i förevarande motion uttalade önskemålet bleve förverkligat den andliga livaktigheten inom församlingarna skulle stegras och, såsom motionären hoppas, vår kyrka leva upp till ett kraftigare och rikare liv. Känslan av att lekmannelementet behöves i det kristliga församlingsarbetet torde ock *Utskottet.*

för närvarande vara mycket allmän, om ock inom några prästerliga kretsar idén om lekmännen såsom prästernas medhjälpare i församlingsarbetet röner motstånd. För det gemensamma bästa måste dock fördomar i berörda avseende bringas att försvinna. Vår kyrka är icke och får icke bli någon »prästkyrka». Prästen såsom lärare och församlingen såsom åhörare är som man sagt, ett mycket ofullständigt och ohållbart uttryck för den kristna församlingen. Åt lekmannelementet bör således enligt utskottets mening givas ökade möjligheter att såsom prästens förtroliga medhjälpare deltaga i församlingsarbetet och församlingsvården. För utskottet står det klart, att denna fråga icke bör skjutas åt sidan utan genom av statsmakterna vidtagna åtgärder främjas.

För att rätt fatta betydelsen av att statsmakterna taga sig an den sak, varom här är fråga, torde man böra erinra sig den medverkan, kyrkan redan åtnjuter från lekmanahåll. Såsom av den utav diakonistyrelsen lämnade redogörelsen framgår, är därvid till en början att märka, att såväl regering som riksdag hava att i stor utsträckning taga befattning med kyrkliga ärenden, att våra ämbetsverk och allmänna institutioner hava att handlägga för vår kyrka betydelsefulla frågor, att kyrkomötet till avsevärd del består av lekmän, att i domkapitel, kyrkoråd och kyrkostämma lekmän hava dominerande inflytande, att centrala kyrkliga organ sådana som Svenska kyrkans missionsstyrelse och Svenska kyrkans diakonistyrelse till halva sitt antal bestå av lekmän samt att lekmän taga verksam del i de i vissa stift upprättade stiftsråden, stiftsstämmorna och stiftsmötena. Ävenledes är, såsom diakonistyrelsen erinrat, att märka, att ledningen av diakonianstalterna samt av flera under senare år på kyrklig grund uppkomna stiftelser och sällskap (Sigtunastiftelsen, Stiftelsen för Sverige och kristen tro, Sällskapet för främjande av kyrklig själavård, Svenska kyrkans lekmanaförbund — kyrkoskolen) till huvudsaklig del uppbäres av lekmän. Vid sidan av prästerarbete såsom diakoner och diakonissor, såsom föreståndare för ålderdomshem, soldathem och skyddshem, såsom sjömansmissionärer och lappkateketer m. m. I rätt många fall hava därjämte lekmän genom biskoplig venia berättigats biträda jämväl med predikande.

Av denna redogörelse för lekmännens medverkan i det kyrkliga arbetet torde framgå, att uppgiften att söka ernå en mera fruktbringande samverkan mellan präster och lekmän är stor och erbjuder många olika sidor. Den torde ock visa, att intresset från lekmanahåll för ett livligare deltagande särskilt i församlingsvård och liknande uppgifter är mycket stort.

Det av motionären framkastade spørsmålet är emellertid, såsom han själv medgiver, icke lättlost. Utvägar att komma över svårigheterna lära

dock icke saknas, helst om, såsom väl bör kunna förutsättas, en eventuell utredning av frågan lägges i händerna på för saken varmt nitälskande och erfarna personer, representerande präster och lekmän, statskyrka och frikyrkliga samfund.

Motionären har för sin del icke framlagt mer än ett förslag till frågans lösning, vilket går ut på att kyrkostämman skulle äga utse lämpliga personer, som skulle bistå pastor i hans arbete, vid predikan, själavård, i ungdomsverksamhet o. s. v. Domkapitlet skulle hava att pröva dessa personers lämplighet för sådant kall; lekmanabitrådet skulle utses för högst tre år i sänder. Utskottet betvivlar, att denna väg skulle leda till det åsyftade målet. För övrigt torde kyrkostämman redan nu äga den befogenhet, som i motionen påyrkas.

Emellertid torde andra utvägar stå att finna. Vilka av dem som böra givas företräde, undandraget sig för närvarande på grund av brist på nödig utredning utskottets bedömande. Frågan om på vilka vägar, arbetet lämpligen kan åstadkommas, bör således göras beroende av en blivande utredningsresultat. Utskottet vill påpeka, att på denna punkt utredningsarbetet — förutsatt alltså att ett sådant igångsättes — i hög grad bör befrämjas därav, att sammanslutningar av ovan nämnd art med underavdelningar å olika orter finnas. Av största betydelse synes nämligen vara, att det i församlingen finnes en genom gemensamma intressen sammansluten krets, som såsom man sagt kan vara bärare av de insikter och den erfarenhet, det goda andliga arv och det sammanhang, som böra utgöra den fasta grundval, varpå både prästens insats och församlingsarbetet i stort böra fotas.

Det torde måhända vara lämpligt att vid försök att lösa förevarande fråga söka anknytning till dylika sammanslutningar. Ätminstone synes däri ligga en möjlighet att finna en grund på vilken växelverkan och samarbete mellan prästmän och lekmän skulle kunna stärkas. De praktiska fördelarna därav synas särskilt värda beaktande. Så skulle det ju exempelvis för prästen, i synnerhet i större församlingar och särskilt i städerna, vara till mycken hjälp att i tillbörligt antal kunna finna folk, som för ifrågavarande värv ägde önskvärd villighet och karaktär, och de av dylika uppgifter intresserade lekmännen skulle säkerligen uppskatta, om de genom att ansluta sig till ifrågavarande eller andra liknande sammanslutningar kunde få sin önskan att deltaga i församlingsarbetet mera än nu uppmärksammas och tillfredsställd.

Utskottet vill till sist erinra om att här ifrågavarande spørsmål är av den natur, att en utredning av detsamma måhända lämpligen skulle kunna förbindas med utredning av andra frågor på det andliga livets område, vilka för närvarande äga aktualitet, exempelvis med frågan om lek-

mäns behörighet att förrätta dop och begravning, att utdela nattvarden o. s. v. Under utredningen synes och uppmärksamhet böra riktas på frågan om i vad mån det prästerskapet påvilande kamerala arbetet bör genom beredande av anslag till skrivbiträden eller på annat sätt underlättas. Särskilt i större församlingar är ju detta arbete så omfattande och tidsödande, att vederbörande prästmän icke kunna såsom önskvärt vore och såsom de själva åstunda, fullgöra de rent självvårdande uppgifterna. Vad motionen ytterst åsyftar nämligen ett bättre tillvaratagande av de andliga värdena synes även genom åtgärder av nu nämnd art kunna främjas.

På grund av vad ovan anförts i ämnet får utskottet hemställa,

att första kammaren måtte för sin del besluta, att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes låta utreda, huruvida, i vad mån och på vad sätt samarbete mellan prästmän och lekmän må kunna befrämjas, samt för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen må föranleda.

Stockholm den 25 april 1919.

På utskottets vägnar:

TH. BORELL.

---

Närvarande vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet: herrar *Borell, Bergman, Hulting, Malkolm Petterson, Schyller, Lillienau* och *Dalberg*.

---

### Reservation

av herrar *Bergman, Petterson* och *Dalberg*, vilka ansett, att utskottets utlåtande bort hava följande lydelse:

»Det önskemål, som motionären gör gällande, förefaller i hög grad behjärtansvärt. Det kan emellertid ifrågasättas, om en från statens initiativ

utgången lagstiftning är rätta sättet att främja det goda syftet. Redan inom gällande lagstiftnings ram är ett samarbete mellan präster och lekmän av här föreslagen art möjligt och har även mångenstädes praktiserats. Där en ömsesidig önskan om sådant samarbete föreligger, behöves därför ingen ny lagstiftningsåtgärd. Där åter på endera sidan obenägenhet förefinnes, skulle ett genom lagstiftning åstadkommet åläggande otvivelaktigt leda till slitningar, som icke kunde gagna saken. Motionären förutsätter, att inga egentliga kostnader skulle behöva vållas av den föreslagna anordningen. Detta anser utskottet föga troligt. Blir det en lagstadgad institution, kommer säkerligen ett krav på regelbundna bidrag från samhällets sida till ersättning åt en ny kyrklig tjänstemannaklass att svårligen kunna avvisas. Detta innebär en ny vansklighet för saken.

Slutligen torde med skäl kunna betvivlas, att kyrkostämmorna äga de förutsättningar, som borde erfordras för att taga det initiativ till kallelse av de ifrågasatta lekmanakrafterna, som motionären föreslår.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon första kammarens åtgärd föranleda.»

---

*Bil 1.**Yttrande av ärkebiskopen.*

Denna synnerligen behjärtansvärda motion, som ävenledes väckts i andra kammaren, tager sikte på det trängande och på skilda håll bland människor, som utan partisinne nitälska för vårt folks andliga och sedliga välfärd, djupt kända behovet av samlad kraft och målmedveten enighet i det religiösa arbetet.

Motionen förordar i synnerhet ökat samarbete mellan präster och lekmän, men framhåller även vikten av sådant, som förmår »mildra spänningen mellan de kristendomsvänliga elementen här i landet».

Knappast några andra ämnen torde på senare tid hava livligare sysselsatt präster och lekmän, både bland dem som mera direkt tjäna och med själ och hjärta tillhöra vår kyrka, och bland de frireligiösa, än just dessa två ämnen. Önskemål hava uttalats och åtgärder vidtagits i sådan riktning. Jag påminner om kyrkoherde Stadeners motion i första kammaren i syfte att möjliggöra friare församlingsbildningar inom kyrkans ram. I flera stift biträda lekmän med biskopens tillåtelse t. o. m. i högmässopredikan. Hur nära mina tankar länge varit motionärens, framgår bl. a. av bilagda artikel om »Lekmän i predikstolen». Bil. A. För att tillhandahålla nödig utbildning åt lekmän, som vilja tjäna i församlingen utan att lämna sin borgerliga

*Bihang till riksdagens protokoll 1919. 12 saml. 1 avd. 10 häft. (Nr 10—11.) 2*

kallelse, eller som undantagsvis önska helt ägna sig åt sådan tjänst, hava förberedelser vidtagits av Diakonistyrelsen och Sigtunastiftelsen, på sätt bilaga B och C omtala. Sistlidne höst stiftades ett lekmannaförbund Kyrkobröderna, som ännu icke ansett sig böra framträda i offentligheten, men vars ändamål så nära överensstämmer med motionens syfte, att jag anser mig böra bifoga Kyrkobrödernas program. Bilaga D. De kurser, som Diakonistyrelsen på senare år anordnat och som rönt allt större anslutning, hava i väsentlig mån avsett att intressera lekmän för det religiösa arbetet och främja deras deltagande däri. Bilaga E. Särskilt värdefullt är det intresse, som därvidlag ådagalagts av medlemmar av lärarekåren. Symptomatiska uttalanden om lekmännens ställning i kyrkan hava på senare tid förekommit i mer än en av våra dagliga tidningar, i tidskriften *Vår Lösen* (bilaga F) och i andra religiösa tidningar av skilda riktningar.

Man kan vara tveksam, huruvida den av motionären föreslagna formen med kyrkostämmobeslut m. m. är den lämpligaste för att rätt lösa den lika ömtåliga som oundgängliga uppgiften. Allt som kan göras i motionärens välförstådda syfte synes mig vara värt uppmuntran. Gott vore om Diakonistyrelsen, som tillkommit icke minst med tanke på hithörande problem, kunde för detta ändamål med sig adjungera personer från det frikyrkliga lägret. I varje fall vill jag i underdanighet förorda, att personer med kristligt nit och förstånd samt med nödig erfarenhet måtte betros med den utredning motionären föreslår.

---

*Bil. 2.*

*Yttrande av biskopen över Lunds stift.*

Att det är i hög grad behöfligt och önskvärt, att i församlingvården även därtill dugliga och villiga lekmän komme att aktivt deltaga, torde vara ganska allmänt känt och erkänt. Även därom är eller åtminstone bör man vara övertygad, att vilkor för ett välsignelserikt sådant deltagande är, att mellan pastor och vederbörande lekmän blir ett förtroendefullt, verkligt samarbete.

Formerna för samarbetet måste bli mycket växlande efter skilda församlingars olika behov och möjligheter. Någon allmänt gällande lagstiftning för sådant torde svårigen kunna utarbetas; utan lär väl i de allra flesta fall frivillighetens och frihetens väg vara den enda framkomliga. Detta hindrar dock ej, att några riktlinjer skulle kunna utstakas. Motionären uttalar i sin motivering, att även en Domkapitlens prövningsrätt och skyldighet torde böra fastslås. Jag instämmer häruti särskilt med hänsikt till vissa tänkbara verksamhetsformer.

Att något gott skall kunna framkomma som resultat av den föreslagna utredningen, kan man väl antaga. Därför anser jag mig böra tillstyrka densamma.

---

*Yttrande av biskopen över Härnösands stift.*

Livligt instämmer jag med motionären i hans uttalande om det högeligen önskvärda uti, att den beklagliga spänningen mellan de kristendomsvänliga elementen av olika grupperingar i vårt land bleve mildrad, och att ett positivt samarbete till motverkande av den påträngande materialismen och avkristningstendenserna kunde åvägbringas.

Lika odelat giver jag och motionären rätt däruti att i det kyrkliga arbetet prästen, som, isolerad, förmår ganska litet, är i stort behov av bistånd i en eller annan form från de lekmäns sida, som fattat sitt medansvar och äro villiga att ställa sina olika gåvor i församlingens tjänst.

Jag dristar och påstå — delvis i motsats till antaganden, som synas ligga till grund för motionärens framställning — att denna uppfattning numera inom kyrkliga och jämväl speciellt prästerliga kretsar ända därhän ingått i medvetandet, att knappast  *något* reformkrav är så allmänt och så ständigt återkommande, som kravet på mera aktivt deltagande i församlingsarbetet från lekmännens sida.

Att detta krav det oaktat onekligen i rätt ringa utsträckning kommit till förverkligande, har helt visst många orsaker. Skulden är att söka hos de präster, som saknat förmåga av anpassning och ej förstått tillgodogöra sig goda krafter, som kunnat stå till buds, men helt visst icke mindre hos de lekmän, som ofta äro starka i kritik och krav, men föga förstå det villiga tjänandets väg eller nödvändigheten av ordning och organisk fasthet i det kyrkliga samarbetet, om det ej skall sluta i förvirring och opplösning.

Det bör och i rättvisans namn påpekas, att den identifiering, som vid klandret av »kyrkans passivitet» så ofta göres av »kyrka» och »prästerskap», verkar missvisande. Vår svenska evangeliska kyrka *är icke, vill icke vara* en »prästkyrka». Det gives, dess bättre, även där prästen ej i allo förstär sin ställning och uppgift, ganska stort utrymme för tjänande gärning i församlingen. Väl om detta mera tillvarotoges!

Men krafterna böra — det är förvisso en viktig synpunkt — samverka, och ej motarbeta varandra, om full effektivitet skall kunna ernås.

Huru detta skall tillgå, är för alla parter en betydelsefull fråga. Det är på den motionären tagit sikte.

Själv har han egentligen blott framlagt *ett* positivt förslag. Det går ut på att kyrkostämman skulle äga att utse lämpliga personer, som skulle bistå pastor i hans arbete, vid predikan, själavård, i ungdomsverksamhet med mera. Domkapitlet skulle hava att pröva dessa personers lämplighet för sådant kall; vederbörande borde utses blott för högst 3 år i sänder.

Jag misskänner ingalunda den välmentade avsikten med detta förslag, uppskattar och till fullo den välvilliga tilltro till de kyrkliga organen, som av en vidhjärtad frikyrkoman här uttalas. Men jag måste vidgå, att jag högeligen betvivlar, att den föreslagna vägen i nämnvärd mån skulle leda till det åsyftade målet.

Äro verkligen våra kyrkostämmor i allmänhet kompetenta till ett dylikt, mycket grannliga värv? Äga Domkapitlet förutsättningar för att kunna pröva vederbörandes i hundratals församlingar lämplighet? Och, om pastor icke har förtroende

för de utsedde, kan ett samarbete då bli fruktbarande? *Har* han det åter, varför då denna apparat?

Mig synes *frivillighetens* väg under ömsesidigt största möjliga förtroende och hänsynsfullhet vara den enda tillräddliga.

På den vägen har ock med förmedling av frivilliga organ, såsom Diakonistyrelsen, respektive Stiftsråd, Evangeliska Fosterlands-Stiftelsen, Diakonianstalterna med flera, mångenstädes redan *mycket* ernåtts av det motionären syftar till.

På initiativ av Diakonistyrelsen är just nu förslag å bane till en ny utbildningsanstalt för nya medhjälpare i församlingsarbetet.

Jag vill i detta sammanhang kraftigt betona, att kyrkans prästerskap i de större församlingarna på senare tid tyvärr i växande grad tagits så i anspråk för kameralt arbete, att det berövats möjligheten att även med den allra bästa vilja kunna räcka till för det intensiva arbete av rent pastoral natur, som är oundgängligen nödvändigt, om kyrkan skall kunna bättre motsvara det allvarliga tidslägets krav.

Tillräckliga anslag till skrivbiträden på de större pastorexpeditionerna anser jag därför vara ett synnerligen viktigt önskemål för att främja det som motionären innerst åsyftar.

Förövrigt kunna nog lagar och förordningar i denna djupgående sak ganska litet utträtta.

Det är en *folkväckelse* vi behöva med vidgad blick för de andliga värdenas och krafternas vitala betydelse för folklivets hälsa.

Finge en sådan genomtränga samvetena och lära oss, att vi *behöva Gud* för att kunna bestå såsom ett lyckligt svenskt folk, då skulle ock många hämmande och skiljande skrankor falla, och vi — både präster och lekmän, både kyrkliga och frikyrkliga — under fördjupad ansvarskänsla fatta, att vi ock *behöva varandra*.

Denna väg är enligt min övertygelse den enda, som leder fram till förverkligandet av motionärens behjärtansvärda önskemål.

Om jag sålunda icke vågar vänta den verkligt praktiska lösningen på en eventuell »utrednings» väg, så vill jag med hänsyn till frågans mycket stora betydelse ingalunda avstyrka, att även denna väg anlitas.

#### *Bil 4.*

##### *Yttrande av Allmänna svenska prästföreningens centralstyrelse.*

Centralstyrelsen, som livligt uppskattar motionärens nitälskan för vårt folks fortsatta kristliga fostran och som delar hans önskan beträffande främjandet av ett gott och förtroendefullt samarbete för nämnda ändamål mellan prästerliga krafter och lekmanakrafter, vill för sin del gärna instämma i motionens syfte.

Centralstyrelsen har redan år 1909 till överläggning inom sina kretsar över hela landet upptagit frågan: »Huru skola åt prästerskapet lämpliga medhjälpare i församlingsvården inom församlingarna vinnas och nödig utbildning åt sådana vinnas?» Redan då vanns allmän principiell anslutning till tanken på sådant samarbete.

I fråga om sättet för den i motionen antydda planens förverkligande vill Centralstyrelsen göra vissa erinringar, som torde vara förtjänta av beaktande.

Motionären har såsom en utväg till hjälp för prästen föreslagit, att »i varje



församling, där sådant kan ske, på framställning av ett visst antal medlemmar i församlingen å kyrkostämma utsåges *en*, i stora församlingar flera lämpliga och begåvade personer, som församlingen hade förtroende för och som gjort sig kända för kristligt intresse och stadga, att bistå pastorn i hans viktiga och ansvarsfulla arbete såsom med predikan, vid möten, sjukbesök och i ungdomsverksamheten» etc.

Centralstyrelsen finner de åtgärder, som här avses vara av den grannliga och maktpåliggande art, att deras vidtagande helst torde böra överlämnas åt pastor i förening med församlingens kyrkoråd. Skulle saken läggas i kyrkostämmans hand, kunde dess utgång lätt nog komma att bero av en tillfällig majoritet. Däremot borde det få anses lämpligt, att genom särskilt i kyrkostämmoförordningen intaget stadgande åt kyrkostämman inrymmes befogenhet att anslå medel för främjande av frivilligt kyrkligt arbete inom församlingen, över vilka medels användning sedermera pastor och kyrkoråd borde äga att bestämma, dock att, därest fråga uppstode om anställande av lekmannakrafter för nyss antytt ändamål, endast sådana personer finge användas, som av stiftets biskop godkänts såsom för ändamålet dugliga och lämpliga.

I många fall, särskilt i fråga om vissa uppgifter, torde även, enligt Centralstyrelsens förmenande, vara önskvärt eller till och med oundgängligt, att de lekmannakrafter, som så skola anlitas till biträde i församlingsarbetet, erhålla erforderlig utbildning därtill i en eller annan form. Och tillåter sig Centralstyrelsen i samband härmed hänvisa till de planer på åstadkommandet av en dylik utbildning, som äro å bane inom Svenska kyrkans diakonistyrelse.

Motionären har jämväl påpekat, huru »vissa präster också äro nedtyngda av annat civilt arbete, så att deras tid och krafter icke räcka till för församlingsvården och förberedelsen för själva predikan, vilka båda äro så viktiga». Det synes Centralstyrelsen vara välbetänkt, att denna fråga jämväl behjärtas i detta sammanhang. Prästerna äro villiga att utföra dem av staten pålagt civilt arbete, så långt det är dem möjligt utan åsidosättande av den egentliga ämbetsgårningen. Och detta kan väl låta sig göra, om tillräcklig, biträdande arbetskraft för de ständigt växande skrivgöromålen ställes till pastorsämbetenas förfogande. På alla andra områden av det offentliga livet anses ju samhällets krav på ökad arbetsprestation självfallet böra medföra vederbörlig ökning av för ändamålet behövliga och lämpliga arbetskrafter.

Slutligen anser sig Centralstyrelsen böra kraftigt betona vikten och betydelsen av att vid den av motionären föreslagna utredningen den kyrkliga sakkunskap i hit hörande ting, som framför allt torde vara att påräkna hos kyrkans präster, bliver på fullt tillfredsställande sätt representerad. Centralstyrelsen tillåter sig därför i överensstämmelse med motionärens syfte tillstyrka,

att Kungl. Maj:t måtte genom för kristligt intresse och kyrklig sakkunskap kända personer låta utreda här ovan berörda frågor samt vidtaga skyndsamma åtgärder för förverkligande av i motionen uttalade önskemål.

---

*Bil. 5.*

*Yttrande av Stockholms evangeliska predikantförbund.*

Ehuru vi tro, att motionen framburits i syfte att främja vårt folks väl, anse vi, att den i motionen föreslagna åtgärden väsentligt berör en rent statskyrklig ange-

lägenhet, varför vi, som till största delen utgöras av frikyrkopredikanter, icke torde böra uttala oss i denna fråga. Men skulle vi yttra något rörande den behjärtansvärda tanken i motionen om åtgärder för att värna vårt folk mot otro och fördärv, vilja vi säga, att bland oss flertalet är av den uppfattningen, att i sådana frågor, som röra Kristi församling och mission, bör staten icke lagstifta, utan böra dylika frågor utslutande handhas av kyrkosamfunden.

*Bil. 6.*

*Yttrande av Frikyrkliga samarbetskommittén.*

Det är förvisso ett behjärtansvärt syfte, som motionären har, när han vill »mildra spänningen mellan de kristendomsvänliga elementen här i landet, stärka den inbördes kärleken, hindra avkristningen och skapa större enighet och kraft i det andliga arbetet», emedan detta även enligt vår uppfattning är en av betingelserna för vårt folks sanna välfärd. Likaledes anse vi tanken att i det religiösa arbetet engagera lekmännen vara värd beaktande, och inom de frikyrkliga samfunden har denna tanke realiserats i stor utsträckning och till mycket gagn för de kristliga intressena. Den står ju ock i god överensstämmelse med den i Nya testamentet hävdade »allmänna prästadömetts idé». Det oaktat synes oss emellertid icke den av motionären föreslagna vägen leda till det åsyftade målet. Det är från frikyrklig synpunkt sett principiellt oriktigt, att statsmakten beslutar om och stiftar lag i sådana frågor, som den föreliggande, emedan det här gäller en kyrklig eller religiös angelägenhet, och i sådana bör den kristna församlingen själv, oberoende av staten, besluta. Det är visserligen sant, att vi här i landet hava en statskyrka, för vars underhåll staten sörjer och som därför icke själv ensam kan besluta ens i sådant, som kan betraktas som vitala kristliga angelägenheter, och att det från denna synpunkt icke är så mycket att i princip invända mot motionärens tanke. Men då enligt vår mening detta kyrkosystem icke står i överensstämmelse med det kristna församlingsideal, som Jesus och hans apostlar framställa och som vi obetingat omfatta, måste vi från principiell synpunkt avråda från att följa motionärens anvisning.

Men även av rent praktiska skäl måste vi avstyrka de av motionären föreslagna åtgärderna. De skulle enligt vår uppfattning föga gagna den sak, som åsyftas, och det förefaller oss, som om motionärens tanke att få lekmännen i verksamhet på i motionen angivna områden mycket väl kan förverkligas utan sådana åtgärder, som motionären föreslår. Enligt hans tanke skulle kyrkostämman tillsätta de ifrågavarande hjälpprästerna och då naturligtvis avlöna dem av medel, över vilka stämman kan äga att förfoga. Gäller det blott arbete utan avlöning, är det icke lätt att förstå, varför kyrkostämman skulle behöva anlitas. Men i så fall att kyrkostämman skall kalla och avlöna de ifrågavarande arbetarna, torde man här ha att räkna med uppkomsten av ett nytt slags tjänstemän, för vilkas underhåll anslag skulle komma att äskas, och detta torde knappast vara önskvärt, allra minst från religiös synpunkt. Med all aktning för kyrkostämmas kompetens på sitt område torde man kunna ifrågasätta, om den ändå alltid besitter nödiga förutsättningar för att tillvarataga sådana intressen, som motionären vill främja med sin motion. Man kunde också tänka sig, att de till-

tänkta hjälpprästerna skulle komma i en ställning, som ingalunda vore gynnsam för utövningen av deras kall.

Men det synes oss icke vara någonting, som hindrar, att den av motionären framförda tanken på anställande av lekmän i det religiösa och filantropiska arbetet redan nu kan förverkligas, utan att någon ny lagstiftning behöver ifrågakomma. Om det, såsom motionären tror, finnes personer som äro kompetenta och villiga att ägna sig åt arbete på det ifrågavarande området, i somliga fall gratis, i andra mot lämplig avlöning, och om det är »en relativt lätt sak att på frivillig väg insamla det härför behöfliga arvodet», vad är det då som hindrar, att för saken intresserade personer sätta i gång med denna verksamhet överallt i kommunerna? Det torde väl knappast för den sakens skull behövas någon utredning av K. Mt, ej heller någon ny lagstiftning. Kunna medel till avlöning på frivillig väg insamlas, så har vederbörande prästerskap — och varför icke också kyrkostämman? — rätt att anställa så många personer som helst för religiöst och filantropiskt arbete. De frikyrkliga samfunden insamla årligen på frivillig väg flera millioner kronor för sådan verksamhet, utom vad deras medlemmar som skattskyldiga medborgare måste utbetala för statskyrkliga ändamål, och de hava för sådant arbete som det ifrågavarande, anställt tusentals personer, både predikanter och lekmän, och det står givetvis statskyrkan fritt att följa detta exempel, vilket vi för övrigt anse vara det enda riktiga, då det gäller religiöst arbete.

På grund av vad vi sålunda anført få vi härmed värdsamt hemställa, att utskottet måtte avstyrka de av motionären föreslagna åtgärderna rörande denna fråga.

### Bilaga 7.

#### Yttrande av Svenska Kyrkans Diakonistyrelse.

Svenska Kyrkans Diakonistyrelse, som enligt § 1 uti de för Diakonistyrelsens arbete gällande, av Kungl. Maj:t den 9 december 1910 utfärdade stadgarna »har till uppgift att i samarbete med präster och lekmän inom församlingarna och i samförstånd med stiftsstyrelserna verka för en rikare utveckling av församlingslivet och den kristliga kärleksverksamheten inom den Svenska Kyrkan» (se bilaga 1), har under sin hittillsvarande verksamhet haft ständiga anledningar att syssla med de stora problem, som bilda bakgrunden till motionärens framställning, problemen om kristendomens ställning i folkliv och samhällsliv, och om hur den Svenska Kyrkan såsom det främsta organet för vårt folks kristliga påverkan må kunna på effektivaste sätt fylla sin uppgift. I huvudsak kan Diakonistyrelsen instämma i de av motionären i hans allmänna motivering framhävda synpunkterna, om ock Diakonistyrelsen på grund av sin vunna kännedom om det nuvarande kyrkliga läget vågar betyga, att förhållandena vad beträffar kyrkans möjligheter till en verksam religiös insatts i folklivet äro åtskilligt ljusare än vad som framgår av motionärens framställning, där uppmärksamheten enbart fästes vid kyrkans lagstadgade verksamhet, men intet beaktande givits åt hela det omfattande och mångskiftande frivilliga kyrkliga arbete, som på initiativ av kyrkans ledande organ, av under de sista decennierna framvuxna samfund och stiftelser, frivilliga stiftorganisationer och församlingsorgan upptagits och fullföljas till stor välsignelse och som i så hög grad sätta sin prägel på vår kyrka just nu, och åt hela

*Det kyrkliga läget.*

den kyrkliga ungdomsrörelsen, som redan skänkt så många personliga krafter åt olika grenar av det frivilliga församlingsarbetet.

*Prästerna  
ensamma  
räcka ej till.*

Med motionären anser Diakonistyrelsen, att kyrkans verksamhet för att Kristi tro och kärlek må erhålla större, både mera omfattande och mer ingående inflytande på folklivet, och därigenom bevara detta friskt, behöver i ökad mån ett fruktbringande samarbete mellan präster och lekmän. Det är fullkomligt uteslutet, att prästerna här ensamma kunna räcka till, även om de hade att ägna hela sin tid åt det rent andliga arbetet. Men härtill kommer ju, såsom motionären framhåller, att »vissa präster äro så nedtyngda av annat civilt arbete, att deras tid och krafter icke räcka till för församlingsvården och förberedelsen för själva predikan, vilka båda äro så viktiga». Det synes Diakonistyrelsen mycket betydelsefullt, om i samband med de av motionären berörda frågorna den bland prästerskapet och intresserade församlingsmedlemmar mycket allmänna önskan kunde vinna beaktande, att prästerskapet i görligaste mån komme att skonas från ytterligare civilt arbete och att tillräckligt biträdande arbetskraft ställes till pastorämbetenas förfogande för de ständigt växande skrivgöromålen, vilka för närvarande i just sådana församlingar med rörliga förhållanden, där prästens andliga arbete är synnerligen maktpåliggande, taga en stor, under stundom den största delen av hans tid i anspråk.

*Överblick av  
lekmännens  
insats  
redan nu.*

För överläggningen om det sätt, varpå den av motionären uppställda frågan om ett lekmännens mera direkta och verksamma deltagande i det kyrkliga arbetet bäst kan vinna sin lösning, torde det vara av betydelse att äga en överblick över såväl den plats, som lekmannaarbetet redan nu intager inom kyrkan, som dess målmedvetna strävanden för att vinna en allt rikare medverkan av lekmannakrafter till församlingens livets fromma, som så tydligt kännetecknar den pågående inomkyrkliga livsutvecklingen.

Diakonistyrelsen tror sig också bäst gagna den av kammarens utskott förehavda beredningen av motionen ifråga genom att söka lämna en sådan överblick.

*På grund 1)  
av gällande  
lag.*

Vår kyrkas karaktär av att såsom en evangelisk folkkyrka i förbindelse med staten till hela sin principiella anläggning vara en lekmannakyrka framgår av hela hennes organisation, som åt lekmännen på mångfaldiga sätt inrymmer ett vidsträckt inflytande.

Det behöver ju blott erinras om, huru som såväl regeringen som riksdagen hava att från vissa sidor taga befattning med kyrkliga ärenden, och att detta i föreliggande sammanhang kan betecknas som ett uttryck för lekmännens medansvarighet för kyrkans arbete och utveckling. Detsamma kan och sägas om den handläggning av för kyrkans liv och arbete betydelsefulla frågor, varmed så många av våra ämbetsverk och allmänna institutioner hava att skaffa.

Sammansättningen av Kyrkomötet, där av lekmän valda lekmannaombud sitta sida vid sida med de prästerliga ombuden, vittnar ju om samma sak.

I de flesta Domkapitel utgöres majoriteten av lekmän. I lokalförsamlingarna har idén om lekmännens ansvar för och inflytande i fråga om de kyrkliga ärendena sina för de kyrkliga förhållandena i vårt land så karaktäristiska organ: kyrkostämma och kyrkoråd. Vid prästens sida stå som lekmannaförsamlingens särskilt betrodde i kyrkliga ting kyrkovårdarna.

Det torde vara av vikt för det syfte som genomgår motionen, att hela denna lekmännens lagbestämda ställning inom vår kyrka såsom jämte de kyrkliga ämbets-

innehavarna bärare av kyrkans utveckling icke förbises, utan att strävandena för lekmännens större medansvarighet för kyrkans gärning jämväl anknyter härtill och tager till mål att uppkalla alla lekmän, som enligt gällande lag och givna förtroendeuppdrag hava att taga befattning med kyrkliga ting, att göra detta med verkligt levande intresse för kyrkans arbetsuppgifter.

Också en blick på det särskilda kyrkliga arbetet för mission och diakoni ger vid handen, i vilken utsträckning redan nu lekmännens insatts inom kyrkan begärts och givits. Centrala kyrkliga organ, sådana som Svenska Kyrkans Missionsstyrelse och Svenska Kyrkans Diakonistyrelse, vilka båda hava till uppgift att på olika sätt träda i beröring med och tjäna det inom församlingarna pulserande andliga livet, bestå av lekmän såväl som av präster till lika antal. Samma förhållande gäller de i flera av kyrkans stift på vederbörande biskops och prästerskaps initiativ upprättade Stiftsråden och, där sådana finnas, Stiftstämmorna, samt Stiftsmötena, som finnas i ett större antal stift. Dessa organ, led i en framväxande frivillig synodalorganisation, 2) *Missionsstyrelsen och Diakonistyrelsen.* 3) *Frivilliga synodala organ.* hava just till syfte att förena lekmän och präster i samarbete, såsom framgår av den skrift om den frivilliga synodalorganisationen inom Västerås stift, vilken såsom exempel på denna, i samband med ifrågasvarande motion beaktansvärda, sak bifogas (*bilaga 2*).

Även må erinras om huru ansvaret för och ledningen av de för kyrkans gärning så betydelsefulla diakonianstalterna liksom av under senare år på kyrklig grund uppvuxna stiftelser av olika slag (Sigtunastiftelsen, Stiftelsen För Sverige och Kristen Tro, Sällskapet för främjande av kyrklig själavård och ett antal andra sällskap och stiftelser) huvudsakligen uppbäras av lekmän. 4) *Lekmannaförbundet.*

Nyligen har inom kyrkan bildats en ren lekmanasammanslutning, som har till uppgift att uppväcka lekmännen till aktivt deltagande i kyrkans verksamhet, »Svenska Kyrkans Lekmannaförbund-Kyrkobroderna», vilken sammanslutnings programskrift och stadgar här bifogas (*bilaga 3*). 5) *Lekmannaförbundet.*

Vid sidan av prästerna stå redan nu många män och kvinnor i det kyrkliga arbetet såsom sin direkta kallelsegärning. Hit höra diakoner, anställda såsom församlingsdiakonier, nykterhets- och ungdomsdiakonier, föreståndare för ålderdomshem, soldathem, skyddshem o. s. v., hit höra sjömansmissionärer och lappkateketer, på några håll stiftsevangelister, hit höra en mycket stor skara diakonissor, utbildade vid de tre diakonissanstalterna, och ett växande antal församlingssystrar. 6) *Personlig lekmanntjänst som kallelsegärning.*

I rätt många fall ha redan nu lekmän biträtt jämväl med predikande, därtill befullmäktigande genom biskoplig venia. På åtskilliga ställen är det sedan länge vanligt att lekmän, särskilt tillhörande Evangeliska Fosterlandsstiftelsen, på kallelse av vederbörande pastor medverka i det kyrkliga församlingsarbetet.

Efter denna överblick av den medverkan, som kyrkan redan nu åtnjuter från lekmanahåll, anser sig Diakonistyrelsen finna viktiga saksakel föreligga för att lämna en redogörelse för de åtgärder, som Diakonistyrelsen själv haft anledning att på olika sätt vidtaga för det praktiska förverkligandet av motionens syfte. *Diakonistyrelsens verksamhet.*

Enligt § 2 av de ovannämnda stadgarna för sin verksamhet har Diakonistyrelsen *Bihang till riksdagens protokoll 1919. 12 saml. 1 avd. 10 häft. (Nr 10—11.) 3*

att för fullgörandet av sin i stadgarnas § 1 angivna uppgift verka jämväl genom att uppväcka lekmannakrafter till deltagande i det kyrkliga arbetet.

För en mera ingående kännedom om vad Diakonistyrelsen på olika sätt åtgjort för att fylla detta sitt uppdrag, får Styrelsen hänvisa till sina till 1915 och 1918 års allmänna kyrkomöten avgivna berättelser, vilka här biläggas (*bilaga 4 och 5*).

På ett eller annat sätt stå nämligen de allra flesta av de av Styrelsen vidtagna åtgärderna i ett direkt eller indirekt samband med dess strävande att föra församlingsmedlemmarna, män och kvinnor, in i ett aktivt församlingsarbete och lämna dem utrustning och sakliga hjälpmedel för ett verksamt deltagande i detsamma. Detta syfte har t. ex. en mycket stor del av den omfattande föredragsverksamhet, som bedrivits av de av Styrelsen anställda prästerliga sekreterarna, velat tjäna; till detta syftes främjande har Styrelsen låtit utgiva såväl periodiska skrifter som program- och handböcker med mera, och samma syfte har även varit medbestämmande för Styrelsen vid dess understödjande och anordnande av de under senare år hållna talrika kyrkliga kurserna av olika slag. De flesta av dessa kurser ha varit s. k. ungdomskurser, och erfarenheten har visat, att dessa haft stor betydelse för att hos en avsevärd del av de tusentals unga, som under årens lopp deltagit i dem, väcka en sådan känsla av medansvarighet i och kärlek till kyrkans gärning, att de i sina hemförsamlingar erbjudit sig att taga aktiv del i församlingsarbetet. De flesta av dem, som nu stå som medhjälpare i kyrkliga barngudstjänster och söndagsskolor och som grupplezare i kyrkliga ungdomskretsar hava fått sina impulser vid dessa ungdomskurser.

*Ungdomskurserna.*

*Instruktionskurser för utbildande av medhjälpare i församlingsarbetet.*

För att i någon mån giva de på olika sätt för frivilligt deltagande i kyrkans verksamhet intresserade krafterna en mera planmässig utbildning har Diakonistyrelsen sedan 1914 årligen anordnat en tre veckors instruktionskurs för utbildande av medhjälpare i församlingsarbetet. Sådana kurser ha hållits i Västerås, Skellefteå, Mörrum, Vadstena och Arvika, och är för innevarande år planerad att äga rum i Arbrå. Deltagareantalet har växlat mellan 53 och högst 99. Dessa instruktionskursers program ha upptagit föredrag om kyrkans ställning och uppgift, den evangeliska kristendomsuppfattningens trosinnehåll och om de närmast föreliggande arbetsuppgifterna för åstadkommande av ett rikare församlingliv och en effektivare församlingsvård. Deltagarna ha själva fått fullgöra en del praktiska övningar. I de allra flesta fall har kyrkan i deltagarna i dessa instruktionskurser vunnit en avsevärd skara frivilliga, oavlönade krafter, som i sina hemorter göra en trogen insatts i sin församlings liv, framförallt som medhjälpare i barn- och ungdomsarbetet, vadan alltså dessa instruktionskurser torde förtjäna en erinran i samband med de önskemål, åt vilka motionen giver uttryck.

*Åtgärder för upprättande av en anställd för utbildande av fast anställda lekmanna-hjälpare.*

Emellertid åsyftar ju motionären tydligen i första hand anställandet av avlönade lekmannamedhjälpare, vilka kunna biträda prästerskapet jämväl med predikande.

Diakonistyrelsen anser sig böra meddela, att Styrelsen haft frågan om vinnandet av lekmannamedhjälpare även i denna form under ingående överläggning och för dess lösande vidtagit rätt långt komna förberedande åtgärder, vilka kunna anses vara av det intresse, att de här något utförligare omnämnas.

År 1911 hemställde Hernösands stifts präsimöte genom stiftets biskop, att Diakonistyrelsen måtte taga under behandling frågan om utbildandet av kyrkligt sinnade lekmän till prästernas hjälp i församlingsarbetet. Biskop N. Lövgren föreslog tillika, att Diakonistyrelsen måtte i samband med detta ärende, som avsåg fast anställande av särskilt utbildade lekmän, även behandla frågan om anordnandet av

kurser på 3—6 månader för dem, som under vederbörande prästerskaps ledning ville taga en mera aktiv del i sådant kyrkligt församlingsarbete, som ej ansåges kräva diakoners eller diakonissors fackutbildning. Båda ärendena överlämnades för utarbetande av förslag till en kommitté, bestående av Biskop N. Lövgren, Biskop E. Lönegren, Hovrättsrådet K. J. Ekman, Rektor J. Kerfstedt och Diakonistyrelsens förste sekreterare.

Denna kommitté föreslog, att Styrelsen snarast möjligt måtte anordna en eller flera kurser för ifrågavarande syfte, ett förslag, som sedan blev utgångspunkten för de instruktionskurser, om vilka förut talats.

Kommittén uttalade i november 1914, att den ansåge fullt konstaterat, att behovet av lekmannapredikanter vore oavvisligt, särskilt i de norrländska stiftet, och att något borde göras från kyrkans sida både för att tillgodose detta behov och för att ifrågavarande verksamhet måtte bedrivas i samförstånd med prästerskapet och i organisk förbindelse med kyrkans legala funktioner. Kommittén menade, att en begynnelse borde göras med kurser för särskilt lämpliga personer, till vilka kurser av flera skäl initiativet borde tagas genom biskoparna i de av frågan närmast berörda stiftet, varvid dock Diakonistyrelsen borde lämna ekonomisk och personlig medverkan.

I nytt läge kom hela frågan i mars 1917 genom en inbjudan från Svenska Diakoniansällskapet till Svenska Kyrkans Diakonistyrelse att genom delegerade deltaga i överläggning med delegerade från Diakoniansällskapet och Sigtunastiftelsen rörande en vidgad utbildning för församlingsdiakonerna, avseende att sätta dessa i stånd att jämte sin egentliga diakongärning även, där så påkallades, biträda prästerskapet med hållandet av enklare andaktsstunder o. d.

Dessa överläggningar resulterade i förslag till Diakonistyrelsen i november 1917, utgående därpå, att diakonarbetet borde behålla sin nuvarande begränsning till praktiska uppgifter, att en ny grupp kyrkliga arbetare borde utbildas och anställas med den direkt religiösa uppgiften att vara pastors medhjälpare i församlingsarbetet eller bland befolkningsgrupper, som för längre eller kortare tid äro skilda från gemenskapen med hemförsamlingen (sjömän, soldater, skogsarbetare m. fl.) och att Diakonistyrelsen för den skull borde upprätta en Svenska Kyrkans utbildningsanstalt för lekmanhjälpare inom Sigtunastiftelsens område och under samverkan med denna stiftelses styrelse samt låta verkställa en ingående utredning om sättet för dessa lekmanhjälpares anställande och avlöning, om deras inordnande i den kyrkliga organisationen och om andra härmed sammanhängande frågor, samt att vidtaga åtgärder som av denna utredning kunde föranledas.

Med anledning härav beslöt Diakonistyrelsen den 17 januari 1918 att inhämta Sigtunastiftelsens styrelses mening angående detta utlåtande i vad det rörde Sigtunastiftelsen samt att för den föreslagna utredningen tillsätta en kommitté, bestående av biskop E. Lönegren, hovrättsrådet K. J. Ekman och kyrkoherden J. Melander.

Den så nytillsatta kommittén har till Diakonistyrelsen inkommit med den äskade utredningen, som dock ej ännu av styrelsen slutbehandlats.

På förslag av Sigtunastiftelsens styrelse tillsattes den 26 september 1918 en gemensam kommitté för utredning av frågan, om och på vad sätt ett samarbete skulle kunna komma till stånd för realiserandet av planerna på en kateketskola inom Sigtunastiftelsen. Till ledamöter i denna kommitté utsågos av Diakonistyrelsen biskop E. Lönegren, hovrättsrådet K. J. Ekman och pastor O. Centerwall och av Sigtunastiftelsen godsägare O. A. Berg, kyrkoherden J. Melander och rektor M. Björkquist samt såsom sjunde ledamot, vald av de övriga sex, Diakonistyrelsens förste sekreterare pastor A. Lutteman.

Sedan denna kommitté inkommit med uttalande beslöt Diakonistyrelsen den 16 januari 1919 att för sin del godtaga vissa allmänna riktlinjer för eventuellt samarbete mellan Diakonistyrelsen och Sigtunastiftelsen för utbildning av lekmannahjälpare i församlingsarbetet.

Under förutsättning att Sigtunastiftelsen komme att godkänna dessa riktlinjer samt för att vinna en med hänsyn till förut i saken tillsatta kommittéers undersökningar verkställd detaljerad utredning rörande alla de frågor, som stå i samband med utbildningsverksamhetens upptagande, undervisningens anläggning, lekmannahjälparens anställande, särskilt i den mån denna sista fråga komme att angå utbildningen, beslöt Diakonistyrelsen hemställa till Sigtunastiftelsens styrelse, att val redan nu måtte ske av en interimsstyrelse för den ifrågasatta utbildningsanstalten, Sedan nu även Sigtunastiftelsen godkänt ovannämnda allmänna riktlinjer har såväl Diakonistyrelsen som Sigtunastiftelsen valt ledamöter i den blivande utbildningsanstaltens interimsstyrelse. Enligt erhållet uppdrag har denna interimsstyrelse att snarast möjligt inkomma till Diakonistyrelsen med uttalande rörande alla de frågor, för vilkas utredning den närmast blivit tillsatt. Ett detaljerat förslag om sättet för utbildningsverksamhetens begynnande kommer således att inom den närmaste framtiden föreligga till Diakonistyrelsens slutliga prövning och avgörande. Denna utbildningsanstalt torde komma att i hög grad motsvara de av motionären framförda önskemålen om vinnandet av medhjälpare åt prästerskapet i församlingsarbetet.

Ehuru således, såsom det framgår av vad i det föregående anförts, den inom våra dagars svenska kyrka pågående utvecklingen alldeles särskilt och dessbättre icke utan begynnande resultat inriktats på att vinna lekmannakrafternas medverkan i det kyrkliga arbetet, och planmässiga strävanden föreligga för ytterligare åtgärder i den riktning motionären önskar, vill Diakonistyrelsen för sin del framhålla, att det allra mesta här ännu återstår att göra och att styrelsen på det allra varmaste instämmer i motionens syfte.

*Praktisk och  
principiell  
motivering.*

Frågan om möjligheterna för kyrkan att i den stora nutidskrisen, där oerhörda andliga värden stå på spel, kunna fylla sin historiska mission att hålla de kristna idealen i levande förbindelse med folkliv och samhällsliv, är faktiskt i väsentlig mån liktydig med frågan om lekmännens allmänna och verksammare inträdande i och uppbärande av kyrkans gärning. Den vädjan härtill, som allt varmare riktas till lekmännen från dem, som på grund av sin direkta kallelsegärning hava att på ett särskilt sätt vårda sig om att kyrkans tjänaregärning inom folket blir fylld, utgår emellertid icke blott från föreliggande praktiska behov utan även från den höga idé om det allmänna prästadömet, som vår kyrka, härvid byggande på skriften och sina trosfäders vittnesbörd, konsekvent fasthållit och i hängivenhet vill vidbliva.

*Angående  
motionen.*

Slutligen vill Diakonistyrelsen hava uttalat, i anledning av att hela denna stora fråga nu lagts under riksdagens behandling, att Diakonistyrelsen som betraktar förbindelsen mellan stat och kyrka såsom en stor förmån för båda dock icke kan undgå att hysa en viss betänklighet mot en så långt driven statskyrklighet som de båda ärade motionärerna göra gällande, då de tyckas vänta sig lösningen av detta med det andliga livet så intimt sammanhängande, ömtåliga spörsmål genom initiativ av riksdagen och regeringen, kyrkostämmobeslut o. s. v.

Enligt Diakonistyrelsens mening torde det arbete, varom här är fråga, bäst främjas, om det med statsmakternas i deras egenskap av värn om de andliga värdena givna stöd får växa fram på frivillighetens väg utan att allt för mycket lagbindas eller göras beroende av stämmobeslut och myndigheters åtgöranden.



I detta hänseende finner sig Diakonistyrelsen — trots tidens växlingar sedan dess — i huvudsak kunna instämma i vad kyrkolagutskottet vid 1868 års kyrkomöte yttrade vid behandlingen av en då väckt motion om lekmannaverksamhetens inordnande i kyrkan. Vad tjänsten i ordet vidkommer hänvisades till redan givna bestämmelser i kyrkolagen och annorstädes, enligt vilka en sådan tjänst under samarbete mellan präster och lekmän kunde åvägbringas. »Om icke desto mindre en dylik samverkan ofta uteblir» — tillade utskottet — »beror detta av förhållanden, vilka ingen lagstiftning förmår att ändra.»

Men om således, enligt Diakonistyrelsens mening, ifrågavarande samarbete huvudsakligen måste framväxa på frivillighetens väg, anser Diakonistyrelsen, att det icke kan vara annat än till gagn för de vidare strävandena härutinnan, om riksdagen genom ett uttalande i enlighet med motionen gäve även sitt stöd åt desamma.

En utredning av det slag motionären önskar, skulle också givetvis vara av stor betydelse. Denna utredning torde dock i varje fall böra ske under samverkan med de kyrkliga organ, som — av i sakens natur liggande skäl — komma att i främsta rummet få med den omhandlade frågans praktiska förverkligande att skaffa.

---